

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

3 mei 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stijging van het aantal meldingen kindermishandeling in het kader van een echtscheidingsproblematiek

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 3 mei 2001

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.08 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stijging van het aantal meldingen kindermishandeling in het kader van een echtscheidingsproblematiek

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Janssens tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de stijging van het aantal meldingen kindermishandeling in het kader van een echtscheidingsproblematiek.

Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, regelmatig bereiken ons diverse rapporten uit diverse hoeken. Sommige ervan houden bijzonder onze aandacht vast omwille van hun inhoud. Het rapport – ook wel eens de cliëntenregistratie genoemd – van de vertrouwenscentra inzake meldingen van kindermishandeling is zeker een van deze documenten. Ik heb getwijfeld of ik hierover een schriftelijke vraag of een vraag om uitleg zou stellen. Vandaar dat het een tijdje duurde voor ik de vraag indiende. Het stellen van een schriftelijke vraag hierover zou echter verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd, namelijk als een teken dat het toch maar over cijfergegevens gaat. Gezien de aard van het onderwerp leek het ons dan toch aangewezen om een vraag om uitleg te stellen. Achter elk getal dat voorkomt in dit rapport gaan immers zo vele kinderen en gezinnen schuil waar een bepaald probleem rijst. Het is goed dat deze commissie daar even bij stilstaat.

Of deze cijfers nu al dan niet wijzen op een lichte daling is misschien niet zo relevant. Het blijven aanzienlijke getallen, en het blijft gaan over veel kinderen en gezinnen waarvoor aandacht nodig is. We dromen allen van gezinssituaties waarin een kind zo harmonieus mogelijk kan opgroeien, waarbij het kan worden opgevoed in een omgevingsklimaat dat het ideale benadert. We weten ook dat allerlei situaties tegenwoordig een enorme druk zetten op gezinnen. Sommige ouders moeten uit huis gaan werken. Sommige ouders zijn onderhevig aan spanning omdat ze geen gepast werk vinden. Daardoor wordt het normale klimaat waarin ze hun kinderen willen opvoeden geweld aangedaan.

Geweld kan op verschillende manieren tot uiting komen in het gezin, wat in de diverse rubrieken wordt weergegeven. Er is lichamelijke, psychische en seksuele mishandeling. Er is ook de onverschilligheid die in sommige situaties is ontstaan in gezinnen. Ongeacht over welk soort mishandeling het gaat, het blijft een tekort dat kinderen wordt aangedaan. Hun harmonieuze ontwikkeling wordt geweld aangedaan, misschien nog het meest hun emotionele ontwikkeling. Daar zullen ze in de toekomst de sporen van blijven dragen. Uit andere rapporten blijkt dat ze als tiener of op latere leeftijd, als ze volwassen zijn geworden, niet steeds consequent weten om te gaan met moeilijkheden uit de omgeving. Het is misschien heel moeilijk te achterhalen waar dit alles begint, en hoe iemand die al op prille leeftijd wordt geconfronteerd met een of ander tekort zal evolueren. Zich tekortgedaan weten, zich niet gelijkberechtigd weten is een enorme bron van conflicten, vooral als er sprake is van een volwassene waarin men normaliter vertrouwen stelt en waarvan men alle heil verwacht. We lezen dat heel vaak de primaire omgeving in gebreke blijft wat het scheppen van een gunstig opvoedingsklimaat betreft, namelijk bij bijna 46 procent van de meldingen. Dat is schrijnend.

Dit alles heeft bij mij enkele vragen doen rijzen, en wellicht ook bij de andere commissieleden. Het

Janssens-Vanoppen

zou misschien goed zijn mocht dit rapport toegelicht worden, zodat we nog beter de context waarin de dingen gebeuren kunnen vatten en de samenhang kunnen doorgronden. Ik kan me immers moeilijk voorstellen dat een conflict in de thuisomgeving in die beslotenheid kan blijven. Ik meen dat er dan ook buiten het gezin sporen of symptomen van terug zijn te vinden. Het lijkt me dus de moeite om samen met deskundigen te onderzoeken hoe we inzake preventie op dit vlak nog meer kunnen doen dan wat nu gebeurt. Misschien herinnert u zich nog een campagne van een hele tijd geleden, die gericht was op burens en mensen in de nabijheid van families waar moeilijkheden rijzen. Dit was een spraakmakende campagne. Er werd op een vrij agressieve en directe wijze gecommuniceerd met het grote publiek. De mensen werden opgeroepen zich de zaken wel aan te trekken en hun verantwoordelijkheid op te nemen als ze meenden iets vast te stellen in hun omgeving dat doorverwijzing noodzaakte. Mevrouw de minister, u hebt al enige ervaring met spraakmakende campagnes. Misschien is het de moeite waard te overwegen dergelijke initiatieven gericht op de buitenwereld te nemen ter preventie van kindermishandeling.

Het is opvallend dat heel wat gezinnen in deze situatie verzeilen als gevolg van een echtscheiding. We hebben het hier over een cijfer dat richting 30 procent gaat, toch wel een indrukwekkend cijfer. Preventief handelen terzake is lastig, daar dit een erg complex gegeven is. In onze maatschappij zijn echtscheidingen een aanvaard gegeven geworden, wat natuurlijk niet betekent dat dit daarom aanvaardbaar is. Daar stel ik me toch vragen bij. Natuurlijk moet men zich ervoor hoeden te moraliseren. Bij sommige partnerrelaties zal iedereen die de problematiek ervan kent, zeggen dat uit elkaar gaan het beste is in die situatie. Samen blijven is niet altijd de beste oplossing, niet voor de partners en zelfs niet voor de kinderen. Anderzijds is de toename waarover ik het heb toch dramatisch te noemen. Ik vraag me af of mensen zich sowieso nog bewust zijn van datgene waaraan ze beginnen wanneer ze een gezin stichten, en van de ernst hiervan. De vraag rijst : hoe kunnen diverse diensten hulp bieden om mensen door een moeilijke periode heen te helpen zodat ze hier gerijpt en misschien ook verrijkt uit komen en samen verder een toekomst met de kinderen kunnen opbouwen ? Natuurlijk wil ik hiermee de relatiebemiddeling of de centra voor levensbegeleiding niet in vraag stellen. Wel vraag ik me af of deze diensten wel voldoende bekend zijn. In mijn gemeente word ik al eens geconfronteerd met dergelijke problemen. De men-

sen zijn vaak verrast als ik ze erop wijs dat ze voor begeleiding terecht kunnen bij een aantal diensten. Hulp vragen is immers toch geen schande.

We stellen vast dat de OCMW's in de loop der jaren erg drempelverlagend te werk zijn gegaan. Misschien kunnen we ook nog wat doen aan het verlagen van de drempels bij andere diensten die zich meer bezighouden met dit soort problemen. Mevrouw de minister, bent u op de hoogte van het stijgend aantal meldingen van kindermishandeling in het kader van de echtscheidingsproblematiek ? Ziet u mogelijkheden inzake preventie ? Overweegt u misschien ook concrete maatregelen terzake ? In welke mate kan worden ingegrepen bij CLG's of andere diensten die actief zijn op het vlak van relatiebemiddeling en een zekere expertise hebben opgebouwd ?

De voorzitter : Tijdens de vorige regeling van de werkzaamheden hebben een aantal leden gevraagd of dit rapport niet kon worden voorgesteld. In de begeleidende brief stond echter dat dit een cijfer-rapport was, maar dat men werkte aan een interpretatierapport. Daarom hebben we besloten die mensen uit te nodigen voor een toelichting zodra ze klaar zijn met dit interpretatieverslag van de cijfers.

Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de voorzitter, ik wil me aansluiten bij het betoog van mevrouw Janssens. Het rapport is duidelijk. Het is bedroevend dat het aantal gevallen van kindermishandeling in het kader van de echtscheidingsproblematiek opnieuw is gestegen. Het gaat over 28,3 procent in 1999. Dat is schrijnend.

In het verleden heb ik deze problematiek reeds herhaaldelijk aangekaart bij de minister, naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen. Op basis van cijfers uit andere studies heb ik de vraag gesteld naar een preventiecampagne. Een aantal jaar geleden was er inderdaad de preventiecampagne onder het motto 'Burens, bemoei u er mee'. Het lijkt me nuttig te overwegen opnieuw met een preventiecampagne te starten. Tegelijk wil ik een waarschuwing uiten. Dit is immers een complex probleem, met diverse tegenstrijdige aspecten. De cijfers zijn duidelijk en schrijnend : ze vereisen dat er iets gebeurt. Bovendien zijn in vele gevallen de problemen nog niet gekend, daar ze binnen de muren van het huis van vader of moeder worden gehouden. Of vaak durven burens en familieleden niet reageren. Het zou dus wel eens kunnen dat het werkelijke cijfer hoger ligt.

Dillen

We moeten echter ook zeer voorzichtig zijn bij het opstellen van deze preventiecampagne. Die zou immers een averechts effect kunnen hebben op de echtscheidingsproblematiek. We moeten ons er allemaal van bewust zijn dat klachten van ex-partners zeer vaak worden gebruikt en misbruikt in een echtscheidingsprocedure. In de praktijk stelde ik na de zaak-Dutroux vast dat veel moeders deze Dutroux-toestanden misbruikten en klacht indienen tegen vaders, om hen zo lange tijd, soms jarenlang, te beroven van hun bezoekrecht. Naar aanleiding van de campagne 'Buren, bemoei u er mee' kon men een verhoging van de cijfers waarnemen, omdat dit door sommigen werd misbruikt, meestal – jammer genoeg – tegen de vaders in een echtscheidingsdossier. Ik pleit voor preventie. We moeten in dit parlement en deze commissie allemaal samen nadenken over de vraag hoe we iets kunnen doen aan dit bijzonder triestige probleem. Maar tegelijk pleit ik ervoor dat we dit op een zeer doordachte manier doen, zodat we niet opnieuw een verkeerd effect krijgen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik sluit me aan bij de bekommernissen die de andere sprekers hebben geuit. Ik wil echter ook van de gelegenheid gebruik maken om de inspanningen van Kind en Gezin inzake preventie van kindermishandeling ter sprake te brengen. Zij hebben blijkbaar een eenvoudig instrument voor screening ontwikkeld, dat vanaf 2001 geïmplementeerd zou worden. Het gaat om een vragenlijst waarmee ze kunnen zoeken naar aanwijzingen van kindermishandeling, die door professor Hellinckx in opdracht van Kind en Gezin is ontwikkeld.

Voorzover ik uit de berichtgeving heb kunnen opmaken, wordt dit instrument echter vooral ingezet bij ouders van kinderen tussen nul en drie jaar. Dat is niet echt de doelgroep waarin, blijkens de rapporten, kindermishandeling het vaakst voorkomt. Is het mogelijk om dit instrument, nadat het is uitgetest, ter beschikking te stellen van andere hulpverleningsinstanties, zodat ze er gebruik van kunnen maken ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mevrouw Janssens heeft deze vraag gesteld naar aanleiding van het

rapport van 1999. Op de website van Kind en Gezin staat echter ook al een rapport van 2000. Ik vermoed dat we ook dat rapport zullen ontvangen. Op de website was ook te lezen dat het aantal meldingen bij vertrouwensartsen gedaald is met 10 procent. In het rapport van 1999 las ik echter dat kindermishandeling bij echtscheiding, waar mevrouw Janssens aandacht voor vroeg, vooral voorkomt op emotioneel vlak. Uit de cijfers van 2000 blijkt dat emotionele mishandeling stijgt, terwijl de lichamelijke daalt. We moeten dat eens ten gronde bekijken, in functie van algemene maatregelen.

Een campagne kan interessant zijn, maar als het om burens gaat, sluit ik me aan bij het pleidooi voor heel grote voorzichtigheid. Ik was blij verrast toen ik via de radio en de krant vernam dat Kind en Gezin een preventieve actie ondernam, maar belangrijker dan de benadering via burens, is een benadering via het onderwijs. We mogen niet onderschatten wat leerkrachten, zeker in lagere scholen, van hun kinderen weten. Vaak echter aarzelen ze, terecht, om dingen te signaleren. Instrumenten voor screening en voor vorming van leerkrachten zouden belangrijk kunnen zijn. Voor humaniorastudenten kunnen de CLB's dan weer een rol spelen. Artsen van de vroegere MST-centra zeggen dat ze bij de onderzoeken veel van de kinderen te weten komen. Naast de gewone sociale controle, die niet extreem mag worden, zijn er dus nog verschillende wegen.

We zullen inderdaad met een screening van Kind en Gezin weinig zicht krijgen op de problematiek van kindermishandeling bij echtscheiding. Kind en Gezin heeft vroeger al gezegd dat men, vooral bij de kleinere kinderen, nog niet zo veel te maken heeft met éénoudergezinnen. Dat komt pas later aan de orde. De hervormingen die er geweest zijn in het algemeen welzijnswerk waren goed, maar er is altijd een probleem geweest van herkenbaarheid van de dienstverlening in het algemeen welzijnswerk. Vroeger waren de CLG's herkenbare centra voor de problematiek van de gezinnen. Nu vinden we dat in het algemeen welzijnswerk niet meer terug.

Ik geloof in het voorstel inzake scheidingsbemiddeling dat we in de vorige regeerperiode hebben ingediend, en dat nog steeds ter tafel ligt. Naar aanleiding van mijn voorstel in het Vlaams Parlement, hebben collega's in de federale Kamer voorstellen over hetzelfde thema ingediend om een aantal dingen wettelijk mogelijk te maken in de echtscheidingsprocedure. Scheidingsbemiddeling is daarin opgenomen. Dat kan een instrument zijn voor preventie ten aanzien van kinderen. Dat is een vorm

Becq

van preventie die niet werkt via de burens die komen kijken of zo, maar die echt preventief kan werken. Ik wil u vragen om dat in de toekomst bij dit thema te betrekken.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, inderdaad zijn vorige week ook de cijfers van 2000 bekend geworden. Die leren ons dat 1999 een atypisch jaar was. In 2000 kwamen in de zes centra 4.918 meldingen binnen, die betrekking hadden op 6.917 minderjarigen. In vergelijking met 1999 is dat een daling met 10,7 procent, maar ten opzichte van 1998 is er een lichte stijging met 2,6 procent. Er is dus veeleer sprake van uitzonderlijk veel meldingen vorig jaar. De vertrouwenscentra zeggen dan ook terecht dat ze een interpretatierapport moeten maken, dat duidelijkheid kan geven over het ontstaan van die plotse piek in 1999.

Ook het aantal meldingen dat in verband staat met de echtscheidingsproblematiek, lag in 2000, met 27,4 procent van de gevallen, lager dan in 1999, toen het om 28,3 procent van de gevallen ging. In 1998 waren het 26,5 procent van de gevallen. Opnieuw liggen de cijfers voor 2000 dus iets hoger dan voor 1998, maar een stuk lager dan voor 1999.

U zei terecht dat kindermishandeling ongeacht de stijgingen of dalingen van de cijfers, een ernstige problematiek blijft in onze samenleving. Ik ben het ook eens met mevrouw Dillen en mevrouw Becq dat we zeer omzichtig moeten omspringen met de cijfers over meldingen die in verband staan met echtscheiding. Het is belangrijk om het interpretatierapport van de vertrouwenscentra af te wachten, alvorens conclusies te trekken.

Dat doet echter niets af aan andere opmerkingen, zoals die van mevrouw Janssens, dat we het voor de mensen duidelijker moeten maken dat hulp vragen bij problemen naar aanleiding van een echtscheiding, mogelijk is en vaak veel miserie kan voorkomen, niet alleen voor de ouders die het echtscheidingsproces doormaken, maar ook en vooral voor de kinderen. In het voorstel inzake echtscheidingsbemiddeling dat momenteel in de federale Kamer ter tafel ligt, wordt daar ook rekening mee gehouden.

Het belangrijkste is en blijft inderdaad dat we maximaal werk maken van preventie. Die kan op drie domeinen worden uitgetekend. We kunnen ten eerste op breed maatschappelijk vlak analyseren

hoe het komt dat mishandeling in gezinsverband plaatsheeft. Veel mishandeling is immers intrafamiliaal geweld, ook als het niet in verband staat met een echtscheiding. De reden daarvoor ligt allicht deels in het feit dat veel mensen overmatig gestrest zijn. Ouders zitten vaak beiden in een werksituatie waarin ze voortdurend moeten doorhollen. Ze hebben daardoor geen tijd meer om te investeren in hun relatie en hun kinderen.

Ik heb in dat verband al een aantal voorstellen gedaan met betrekking tot levensloopbaan en zorgkrediet, die ertoe strekken dat in de toekomst in de maatschappelijke organisatie en de organisatie van ondernemingen rekening zou worden gehouden met het feit dat mannen en vrouwen naast hun loopbaan op de arbeidsmarkt, beiden ook een loopbaan thuis hebben. In de arbeidsorganisatie moet dan rekening worden gehouden met een modulaire opbouw van de loopbaan. In sommige periodes is het niet erg om vijftig of zestig uur per week te werken, maar op andere momenten, wanneer er kleine kinderen zijn, of problemen in de relatie, kan het nodig zijn dat de partners een tijd halftijds gaan werken. Daarover moeten we vandaag de dag een ruim maatschappelijk debat voeren, ook vanuit het oogpunt van het algemeen welzijn in Vlaanderen. Het feit dat kindermishandeling toeneemt in een samenleving die zichzelf een hoge graad van beschaving toedicht, is een belangrijk signaal. Dat moeten we aangrijpen om dat breed maatschappelijk debat te voeren.

Een tweede manier om iets te doen op preventief vlak, is het voeren van campagnes, al kunnen daar allerlei bedenkingen bij gemaakt worden. Ik heb zesmaandelijks een ontmoeting met de vertrouwenscentra. Ze zijn zelf vragende partij voor een nieuwe campagne. De mensen moeten immers weten dat het bestaat. Toch moeten we opletten dat er geen neveneffecten optreden, dat bijvoorbeeld burens elkaar niet zwart gaan maken, of dat partners het niet gaan gebruiken in een echtscheidingsprocedure, enzovoort. Het is dus moeilijk om een goed evenwicht te bereiken.

Ik verwacht eerstdaags concrete voorstellen die door Kind en Gezin en de vertrouwenscentra samen tegen dit voorjaar uitgewerkt zouden worden. Het is de bedoeling in het najaar, of ten laatste volgend jaar, met een nieuwe goed doordachte campagne te beginnen, met informatie over waar mensen terecht kunnen met klachten, zonder dat er wordt opgeroepen tot verklikking.

Een derde weg is het structureel inbouwen van preventie in de organisaties. Mevrouw Van Den

Vogels

Heuvel heeft verwezen naar een krantenartikel, verschenen naar aanleiding van een persconferentie van Kind en Gezin op 28 april. In die persconferentie werd inderdaad een klinisch instrument voorgesteld dat in opdracht van Kind en Gezin werd gemaakt door professor Hellinckx en zijn medewerkers van de KU Leuven. De bedoeling van dat screeningsinstrument is het detecteren van risico's in problematische opvoedingssituaties, waaronder kindermishandeling. Men kan een aantal elementen detecteren die wijzen op een verhoogd risico op kindermishandeling. Op die manier wordt het mogelijk om preventief in te grijpen.

Naar aanleiding van dat onderzoek werd ook een poging gedaan om in kaart te brengen over hoeveel gevallen het in werkelijkheid gaat. Uit de cijfers blijkt dat 1 tot 20 percent van de kinderen geconfronteerd worden met kindermishandeling. Er is dus een zeer breed verschil in de cijfers, wat bewijst hoe moeilijk het is om kindermishandeling te definiëren en af te grenzen. Bij het uitwerken van ons concept zijn we uitgegaan van een cijfer van ongeveer 5 percent. Dat cijfer is gebaseerd op meldingen in de Verenigde Staten, gecombineerd met een aantal studiegegevens.

Kindermishandeling is ook vaak het gevolg van een opvoedingsprobleem. Mevrouw Janssens heeft erop gewezen dat het gaat om een ernstig verstoorde ouderkindrelatie. Een kind verwacht een vertrouwensrelatie van de volwassenen, maar krijgt in plaats van zorg en warmte een vorm van mishandeling. Dat betekent ook dat kindermishandeling moet benaderd worden zowel via de kinderen als via de ouders. Dat maakt het niet gemakkelijker, ook al omdat ervaringen aantonen dat kindermishandeling kan leiden tot ernstige psychopathologie, en vaak een impact heeft op de volgende generatie. Ouders die zelf ooit mishandeld zijn, kunnen de ouderkindrelatie zelf ook niet op een serene manier invullen. Wanneer het moeilijk wordt, vergrijpen ze zich zelf ook vaak aan vormen van mishandeling. Dat maakt de aanpak van kindermishandeling tot een complexe aangelegenheid.

Het ontwikkelen van het screeningsinstrument is een zeer goede zaak. Het is gebaseerd op een aantal vragen. Die zullen in de eerste plaats gesteld worden door de regioverpleegkundige. Op dit moment worden de regioverpleegkundigen opgeleid om met die vragenlijst te werken. Het is zeker niet de bedoeling om de lijst aan alle ouders voor te leggen. Daarmee zouden we alleen maar stigmatiseren. Wel willen we ermee van start gaan van

zodra een aantal signalen erkend wordt, of zodra ouders die signalen geven. Het verhaal van de ouder zal daarbij sowieso centraal staan. Eens het is uitgetest zullen we dit screeningsinstrument zeker ter beschikking stellen van andere hulpverleners. Het is natuurlijk een instrument dat gericht is op de ouders. Waarschijnlijk moet er een ander instrument worden uitgewerkt om met kinderen te praten die, bijvoorbeeld op school of naar aanleiding van CLB-onderzoeken, bepaalde signalen geven. In elk geval is het de bedoeling om dit instrument, dat nu pas bestaat, verder te ontwikkelen en het ter beschikking te stellen van andere hulpverleners. In de toekomst zal dit ook worden uitgebreid, zodat we signalen van kinderen wetenschappelijk verantwoord kunnen screenen.

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mevrouw de voorzitter, ik wil de minister bedanken voor haar toelichting. Ik verwees inderdaad naar een mogelijke campagne, maar het is geenszins mijn bedoeling dat daar brutaal mee wordt omgesprongen. Ik ben me zeer bewust van de impact van een dergelijke campagne. Anderzijds mogen we het onduidelbare niet dulden. Sociale controle kan soms zeer goed zijn. Dat is gebleken uit het verleden. Helaas bestaat die sociale controle steeds minder. Zelfs als naaste burens zijn we vandaag min of meer vreemden voor elkaar geworden. Via deze zeer indiscrete manier kan er soms toch een aanwijzing worden gevonden dat hulp aangewezen is. Daarom maakte ik gewag van de campagne die eerder plaatsvond. Ik ben blij dat u dit noemt als een van de mogelijkheden in uw preventiestrategie met drie grote pijlers. Het is inderdaad goed dat we hier verder kunnen analyseren wat er aan de hand is, zodat we de zaken dicht bij de oorzaak kunnen aanpakken en begeleiden. Daar zijn zeker campagnes bij nodig. Het concrete uitwerken daarvan kan gebeuren in samenspraak met heel wat mensen. Ik heb terzake alle vertrouwen in Kind en Gezin. Deze instelling heeft al bewezen dat ze op een aantal terreinen goed werk kan leveren.

Het instrument van professor Hellinckx is zeker nuttig op dit vlak. Uitgaan van een bepaalde visie en dat in concrete vragen naar voren brengen helpt toch altijd. Misschien kan men zo al heel vroeg een aantal dingen opsporen, zodat er geen sprake hoeft te zijn van ernstig afwijkend gedrag. Op dit vlak zie ik heel wat mogelijkheden. Ik sluit me aan bij wat mevrouw Becq zei : op het vlak van onderwijs kan er ook nog heel veel gebeuren. Ik heb dat ook al herhaaldelijk gezegd in deze commissie. Men moet jonge mensen voorbereiden op de mooie taak die

Janssens-Vanoppen

de opvoeding van kinderen kan zijn. Als we hen daarbij kunnen helpen, dan zijn we op de goede weg. Ik ga ervan uit dat uw preventiecampagne in dat perspectief positief kan zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 10.42 uur.*
